

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Дар бораи хадамоти садамавию начотдихӣ, сохторҳои садамавию начотдихӣ ва вазъи ҳуқуқии
начотдихандагон

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон соли 2005, №3, мод. 122.
Қонунҳои ҚТ аз 5.03.2007 с., № 227; аз 29.12.2010 с., № 645; аз 02.01.2019 с., № 1566)

Бо Қарори Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25-уми ноябри соли 2004, № 1257 (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, № 1, соли 2005, моддаи 1) қабул гардидааст.

Бо Қарори Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 11-уми феввали соли 2005, № 597 (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, № 2, соли 2005, моддаи 73) ҷонибдорӣ гардидааст.

Қонуни мазкур асосҳои умумии ташкилию ҳуқуқии таъсис ва фаъолияти хадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихиро дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян намуда, ҳуқуқи ӯҳдадорихо ва масъулияти начотдихандагонро муқаррар месозад, асосҳои сиёсати давлатиро дар соҳаи ҳифзи ҳуқуқию иҷтимоии начотдихандагон ва дигар шахрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар рафъи ҳолатҳои фавқулоддаи дорои хусусияти табиӣ ва техногенӣ (минбаъд - ҳолатҳои фавқулодда) иштирок мекунанд, танзим менамояд.

Боби 1. Муқаррароти умумӣ

Моддаи 1. Мафҳумҳои асосӣ

Хадамоти садамавию начотдихӣ – маҷмӯи мақомоти идора ва қувваю воситаҳоест, ки баҳри ҳалли масъалаҳои пешгирӣ ва рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда, тибқи вазифа дар низоми ягона муттаҳид қарда шудаанд, ки асоси онро сохторҳои садамавию начотдихӣ ташкил медиҳанд.

Сохтори садамавию начотдихӣ – сохтори мустақил, ё як ҷузъи ҳайати хадамоти садамавию начотдихӣ буда, барои анҷом додани корҳои садамавию начотдихӣ таъин гардидааст. Асоси онро начотдихандагони бо техникаи махсус, таҷҳизот, асбобу анҷом ва мавод ҷиҳозонидашуда ташкил медиҳанд.

Начотдиханда – шахсе, ки аз аттестатсия гузашта, барои иҷрои корҳои садамавию начотдихӣ омода аст.

Корҳои садамавию начотдихӣ – амалиёт барои начоти одамон, арзишҳои моддию фарҳангӣ, ҳифзи муҳити зист дар минтақаи ҳолатҳои фавқулодда, маҳдуд намудан ва ё то ҳадди имкон кам қардани сатҳи таъсири омилҳои хатарноки ба онҳо хос мебошанд. Корҳои садамавию начотдихӣ дорои омилҳои мебошанд, ки ба ҳаёт ва саломатии шахсони ба ин қор мутасаддӣ таҳдид намуда, омодагии зарурӣ, либосу анҷом ва таҷҳизоти махсусро талаб мекунанд.

Корҳои сахирнопазир хангоми рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда - фаъолиятест, ҷиҳати таъмини ҳамаҷонибаи корҳои садамавию начотдихӣ, расонидани ёрии тиббӣ ва дигар намудҳои ёрӣ ба аҳолии хангоми ҳолатҳои фавқулодда зарардида, фароҳам овардани шароити лозимӣ барои ҳифзи ҳаёту саломатии одамон ва нигоҳ доштани қобилияти қорҳои онҳо.

Вазъи ҳуқуқии начотдихандагон – маҷмӯи ҳуқуқи ӯҳдадорихоест, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар менамояд ва давлат ба начотдихандагон қафолат додааст. Хусусиятҳои мақоми начотдихандагон бо назардошти иштироки онҳо дар гузаронидани қорҳои оид ба рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда ва таҳдиди онҳо ба ҳаёту саломатии начотдихандагон муайян мешаванд.

Воситаҳои садамавию начотдихӣ – маҳсулоти техникӣ, илмию техникӣ ва зеҳнӣ, аз ҷумла, воситаҳои махсуси алоқа ва идоракунӣ, техника, таҷҳизот, асбобу анҷом, амвол, мавод ва воситаҳои методи видеой ва аксҳо оид ба технологияи қорҳои садамавию начотдихӣ, инчунин маводи барномавӣ ва маҷмӯи маълумот барои мошинҳои электрони хисоббарор ва дигар воситаҳоест, ки барои иҷрои қорҳои садамавию начотдихӣ муқаррар гардидаанд.

Моддаи 2. Қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи хадамоти садамавию начотдихӣ, сохторҳои садамавию начотдихӣ ва вазъи ҳуқуқии начотдихандагон

Қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи хадамоти садамавию начотдихӣ, сохторҳои садамавию начотдихӣ ва вазъи ҳуқуқии начотдихандагон ба Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон онҳоро эътироф намудааст, иборат мебошад (ҚТ аз 02.01.2019 с., № 1566).

Моддаи 3. Принципҳои асосии фаъолияти хадамоти садамавию начотдихӣ, сохторҳои садамавию начотдихӣ ва начотдихандагон

Принципҳои асосии фаъолияти хадамоти садамавию начотдихӣ, сохторҳои садамавию начотдихӣ ва начотдихандагон иборатанд аз:

- башардӯстӣ ва шафқат, ки вазифаҳои начоти ҳаёт, нигоҳ доштани саломатии одамон ва ҳифзи муҳити зистро хангоми руҳ додани ҳолатҳои фавқулодда, дар мадди аввал мегузоранд;
- яккасардории роҳбарӣ ба хадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихӣ;
- хатари асоснок ва таъмини бехатарӣ хангоми гузаронидани корҳои садамавию начотдихӣ ва корҳои таъхирнопазир;
- омодагии доимии хадамоти садамавию начотдихӣ, сохторҳои садамавию начотдихӣ ба аксуламали фаврӣ хангоми сар задани ҳолатҳои фавқулодда.

Моддаи 4. Дастгирии давлатии хадамоти садамавию начотдихӣ, сохторҳои садамавию начотдихӣ ва начотдихандагон

Давлат ба хадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихӣ, ки қувваи ягонаи системаи давлатӣ оид ба пешгирӣ ва рафъи ҳолатҳои фавқулодда ба ҳисоб мераванд, ҳамаҷониба кӯмак мерасонад, аз ин рӯ:

- барои хадамоти садамавию начотдихӣ, сохторҳои садамавию начотдихӣ маҷмӯи имтиёзхоро муқаррар мекунад;
- ба ташкилотҳо, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар омода намудан ва чиҳозонидани хадамот ва сохторҳои садамавию начотдихӣ таъсисдодашуда ҳамкорӣ намуда, инчунин дар омода намудани шахрвандоне, ки хоҳиш доранд аз рӯи барномаи тайёр намудани начотдихандагон таълим гиранд, ёрӣ мерасонад;
- маҷмӯи тадбирхоро оид ба ҳимояи ҳуқуқӣ ва иҷтимоии начотдихандагон ва аъзои оилаҳои онҳо пешбинӣ менамояд.

Моддаи 5. Намудҳои корҳои садамавию начотдихӣ

Ба корҳои садамавию начотдихӣ корҳои ҷустуҷӯию начотдихӣ, начотдихии кӯҳӣ, аз газ начотдихӣ, корҳои зидди фавворазанӣ, корҳои садамавию начотдихие, ки ба хомӯш кардани сӯхторҳо ва рафъи оқибатҳои тиббии санитарии ҳолатҳои фавқулодда вобастаанд, инчунин дигар корҳои, ки номгӯяшонро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад, мансубанд.

Боби 2. Хадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихӣ

Моддаи 6. Вазифаҳои хадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихӣ

Вазифаҳои асосии хадамоти садамавию начотдихӣ, сохторҳои садамавию начотдихӣ инҳоянд:

- дар ҳолати омодагии доимӣ нигоҳ доштани мақомоти идоракунӣ, қувва ва воситаҳои хадамоти садамавию начотдихӣ, сохторҳои садамавию начотдихӣ барои интиқол додани онҳо ба минтақаи ҳолатҳои фавқулодда ва иҷрои корҳо чиҳати рафъи оқибатҳои онҳо;
  - назорати омодагии иншооту ҳудудҳои тахти хизматрасонӣ қарордошта барои дар онҳо гузаронидани корҳо оид ба рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда;
  - рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда дар иншооту ҳудудҳои тахти хизматрасонӣ қарордошта.
- Ғайр аз ин, мувофиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба зиммаи хадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихӣ чунин вазифаҳо метавонанд гузошта шаванд:
- иштирок дар таҳияи нақшаҳои пешгирӣ ва рафъи ҳолатҳои фавқулодда дар иншоот ва ҳудудҳои тахти хизматрасонӣ қарордошта ва нақшаҳои ҳамкорӣ хангоми рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда дар дигар иншоотҳо ва ҳудудҳо;
  - иштирок дар гузаронидани экспертизаҳои пешбинишуда, чиҳати татбиқи лоиҳаю қарорҳо дар иншоотҳо ва ҳудудҳои тахти хизматрасонӣ қарордошта, инчунин дар равандҳои, ки метавонанд ба таъмини ҳифзи аҳоли ва ҳудуд аз ҳолатҳои фавқулодда дар иншооти зикргардида таъсир расонанд;
  - назорат дар соҳаҳои ҳифзи аҳоли ва ҳудуд аз ҳолатҳои фавқулодда;
  - иштирок дар назорат оид ба риояи талаботи технологӣ ва муҳандисию техникӣ дар соҳаи пешгирии ҳолатҳои фавқулодда;
  - иштирок дар омода намудани қарорҳо оид ба таъсисдихӣ, ҷойгиронӣ, муайян кардани ҳайати феҳристи (номенклатура) ва ҳаҷмҳои эҳтиётии захираҳои моддӣ барои рафъи ҳолатҳои фавқулодда;
  - тарғибу ташвиқи донишно дар соҳаи ҳифзи аҳоли ва ҳудуд аз ҳолатҳои фавқулодда, иштирок дар омода сохтани аҳоли ва кормандони ташкилотҳо барои амалиёт дар шароити ҳолатҳои фавқулодда;
  - иштирок дар таҳияи ҳуҷҷатҳои меъёрӣ оид ба масъалаҳои ташкил ва гузаронидани корҳои садамавию начотдихӣ ва корҳои таъхирнопазир;
  - таҳияи пешниҳодот ба мақомоти ҳокимияти давлатӣ оид ба масъалаҳои таъминоти ҳуқуқӣ ва

техникии фаъолияти хадамот ва сохторҳои садамавию начотдихӣ, ҳифзи иҷтимоии начотдихандагон ва дигар кормандони хадамот ва сохторҳои садамавию начотдихӣ;

-иштирок дар таҳия, истехсоли воситаҳои садамавию начотдихӣ ва инчунин, дигар вазифаҳои дар чорҷӯбаи вазифаҳои башардӯстона қарордошта, ки ба ўҳдаи системаи ягонаи давлатӣ оид ба пешгирӣ ва рафъи ҳолатҳои фавқулодда гузошта шудаанд.

Номгӯи пурраи вазифаҳои ба зиммаи хадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихӣ гузошташуда дар мувофиқа бо мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатие, ки махсус барои ҳалли масоили ба ҳифзи аҳоли аз ҳолатҳои фавқулодда сафарбар карда шуда, аз рӯи масъулиятшон дар низомнома ё ин ки оинномаҳои хадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихӣ зикр гардидаанд, муайян карда мешаванд.

Моддаи 7. Таъсиси хадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихӣ

Хадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихӣ метавонанд ба тарзи зерин таъсис дода шаванд:

- дар асоси штати дойми - хадамоти садамавию начотдихӣ касбӣ ва сохторҳои садамавию начотдихӣ, аз **хадамоти ҳарбиқунонидашудаи начотдихӣ-куҳии Ҷумҳуриявӣ**, зиддифавворави, начотдихӣ аз газ, оташинони, начотдихӣ дар об, дигар воҳидҳо ва сохторҳои махсусгардонидашудаи начотдихӣи фаври дар соҳаи ҳолатҳои фавқулодда (**ҚЧТ аз 02.01.2019 с., № 1566**);

- дар асоси ғайриштати - сохторҳои ғайриштатии садамавию начотдихӣ, аз ҷумла сохторҳои ихтиёрии начотдихӣи куҳӣ, зиддифавворави, начотдихӣ аз газ, оташинони, начотдихӣ дар об;

-дар асосҳои ҷамъиятӣ - сохторҳои садамавию начотдихӣи ҷамъиятӣ (**ҚЧТ аз 29.12.10 с., № 645**).

Хадамоти садамавию начотдихӣи касбӣ, сохторҳои садамавию начотдихӣи касбӣ ташкил карда мешаванд:

- дар мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ – бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи пешниҳоди мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатии дахлдор дар мувофиқа бо мақомоти махсуси давлатии барои ҳалли масъалаҳои ҳифзи аҳоли ва ҳудуд аз ҳолатҳои фавқулодда ваколатдоршуда (минбаъд - мақомоти ваколатдори ҷумҳуриявӣ):

- бо қарори вазорату идораҳои дахлдор дар ташкилотҳои, ки як ё якчанд намуди фаъолият дошта, ҳангоми татбиқи онҳо мавҷудияти ҳатмии хадамоти садамавию начотдихӣи худ бо пешниҳоди роҳбарони ташкилотҳо дар доираи шумораи муайяншудаи штатӣ дар мувофиқа бо мақомоти минтақавии махсус барои ҳалли масъалаҳои ҳифзи аҳоли ва ҳудуд аз ҳолатҳои фавқулодда ваколатдоршуда (минбаъд – мақомоти ваколатдори минтақавӣ) пешбинӣ шудааст.

*Низомнома ва оинномаҳои хадамоти садамавию начотдихӣи касбӣ ва сохторҳои садамавию начотдихӣи касбӣ, аз ҷумла қисмҳо ва сохторҳои ҳарбиқунонидашудаи начотдихӣи куҳии Кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудофиаи граҷдаин назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешаванд (**ҚЧТ аз 29.12.10 с., № 645**).*

Сохторҳои садамавию начотдихӣи ғайриштатиро ташкилотҳо бо тартиби ҳатмӣ аз ҷумлаи кормандони худ, агар инро қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ карда бошад, ё бо қарори маъмурияти ташкилот бо тартибе, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст, таъсис медиҳанд.

Сохторҳои садамавию начотдихӣи ҷамъиятӣ аз ҷониби иттиҳодияҳои, ки вазифаи оинномавиашон иштирок дар иҷрои қорҳои оид ба рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда мебошад, таъсис дода мешаванд.

Моддаи 8. Ҳайати хадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихӣ

Ҳайат ва сохтори хадамоти садамавию начотдихӣ, сохторҳои садамавию начотдихӣ аз тарафи мақомоти маҳаллии иҷроияи ҳокимияти давлатӣ, ташкилот ва иттиҳодияҳои ҷамъиятии онҳоро таъсисдиҳанда, бо назардошти вазифаҳои ба зиммаи онҳо оид ба пешгирӣ ва рафъи ҳолатҳои фавқулодда гузошташуда ва талаботи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

Моддаи 9. Мукамалсозии ҳайати хадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихӣ

Мукамалсозии ҳайати хадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихӣ ба таври ихтиёрӣ анҷом дода мешавад.

Дар хадамоти садамавию начотдихӣи касбӣ ва сохторҳои садамавию начотдихӣи касбӣ, ба муассисаҳои таълимии оид ба тайёр намудани начотдихандагон, ба вазифаи начотдиханда он шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул карда мешаванд, ки соҳиби таҳсилоти миёнаи (пурраи) умумӣ буда, ҳангоми санҷиши тиббӣ барои иҷрои қорҳои начотдихӣ муносиб доништа шудаанд ва ба талаботи дараҷаи омодагии касбӣ ва ҷисмонӣ, инчунин ба талаботи рӯҳию ахлоқӣ ҷавобгӯ мебошанд.

Ба иҷрои бевоситаи вазифаҳои начотдихандагон дар хадамоти садамавию начотдихӣи касбӣ, сохторҳои садамавию начотдихӣи касбӣ, шаҳрвандоне роҳ дода мешаванд, ки ба синни 20 расидаанд, дорои таҳсилоти миёнаи (пурраи) умумӣ мебошанд ва аз рӯи барномаи тарбияи начотдихандагон таълим гирифта, мувофиқи тартиби муайяншуда барои иҷрои қорҳои садамавию начотдихӣ аз ҷониби сохторҳои махсуси

ваколатдори *Кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудофиаи граждани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон* аз аттестатсия гузаштаанд (**КҚТ аз 5.03.2007 с., № 227**).

Ҳангоми қабули шаҳрвандон ба ҳадамоти садамавию начотдиҳии сохторҳои садамавию начотдиҳии касбӣ ба вазифаи начотдиҳандагон бо онҳо шартномаи (қарордоди) меҳнатӣ баста мешавад.

Моддаи 10. Баҳисобгирии қайди ҳадамоти садамавию начотдиҳӣ ва сохторҳои садамавию начотдиҳӣ

Ҳамаи ҳадамоти садамавию начотдиҳӣ, сохторҳои садамавию начотдиҳӣ бояд ҳатман ба таври баҳисобгирий ба қайд гирифта шаванд.

Баҳисобгирии қайди ҳадамоти садамавию начотдиҳӣ ва сохторҳои садамавию начотдиҳиро тибқи тартиби муқарраргардида мақомоти махсуси маҳаллии ҳокимияти давлатии барои ҳалли вазифаҳои ҳифзи аҳолии ва ҳудудҳои аз ҳолатҳои фавқулодда ваколатдоршуда, дар доираи салоҳияти худ анҷом медиҳанд.

Моддаи 11. Фаъолияти ҳадамоти садамавию начотдиҳӣ ва сохторҳои садамавию начотдиҳӣ

Ҳусусияти махсус доштани фаъолияти ҳадамоти садамавию начотдиҳии касбӣ ва сохторҳои садамавию начотдиҳии касбӣ тақозо мекунад, ки ҳамаи кормандони ҳадамоти садамавию начотдиҳии касбӣ ва сохторҳои садамавию начотдиҳии касбӣ фармону дастурҳои роҳбарони ҳадамот ва сохторҳои мазкурро бечунучаро иҷро намоянд. Талаботи мазкур ба сохторҳои ғайриштатӣ ва ҷамъиятии садамавию начотдиҳӣ хангоми иштироки онҳо дар иҷрои корҳои ҷиҳати рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда низ дахл дорад.

Қаъ қардани кор чун воситаи ҳалли баҳси коллективи меҳнатӣ дар ҳадамоти садамавию начотдиҳии касбӣ ва сохторҳои садамавию начотдиҳии касбӣ манъ аст.

Ҳадамоти садамавию начотдиҳии касбӣ ва сохторҳои садамавию начотдиҳии касбӣ инчунин метавонанд фаъолияти худро ҷиҳати иҷрои корҳои начотдиҳӣ дар иншоот ва минтақаҳо дар асоси шартнома (қарордод) амалӣ намоянд.

Омодагии ҳадамоти садамавию начотдиҳии касбӣ ва сохторҳои садамавию начотдиҳии касбӣ ба ақсуламал дар ҳолатҳои фавқулодда ва ба роҳ мондани корҳои ҷиҳати рафъи онҳо дар қараёни аттестатсия ва санҷишҳое, ки мақомоти ба ин масъалаҳо ваколатдори давлатӣ дар доираи салоҳияти худ мегузаронанд, тафтиш қарда мешавад.

Моддаи 12. Аттестатсияи ҳадамоти садамавию начотдиҳӣ ва сохторҳои садамавию начотдиҳӣ

Ҳамаи ҳадамоти садамавию начотдиҳӣ ва сохторҳои садамавию начотдиҳӣ мувофиқи тартиби муқаррарнамудаи мақомоти ваколатдори давлатӣ бояд аз аттестатсия гузаранд.

Ҳадамоти садамавию начотдиҳӣ ва сохторҳои садамавию начотдиҳӣ, ки аз аттестатсия нагузаштаанд ва ё хангоми тафтиш омодагии худро дар ҳолатҳои фавқулодда ва гузаронидани корҳои ҷиҳати рафъи онҳо нишон дода нагавонистаанд, ба хизматрасонии ташкилотҳои аз рӯи шартнома ва ба иҷрои корҳои садамавию начотдиҳӣ қалб қарда намешаванд.

Мақомоти ваколатдори давлатӣ хангоми аттестатсияи ҳадамоти садамавию начотдиҳӣ ва сохторҳои садамавию начотдиҳӣ, метавонанд дар ҳолати ба талаботи касбӣ қавобғӯ набудани фаъолияти ҳадамоти садамавию начотдиҳӣ, сохторҳои касбии садамавию начотдиҳӣ, ки аз тарафи ин ё он ташкилотҳои таъсис ёфтаанд, ё ба онҳо ба таври шартномавӣ хизмат мерасонанд, фаъолияти ин ташкилотҳоро пурра ё қисман боздоранд.

Моддаи 13. Қалби ҳадамоти садамавию начотдиҳӣ, сохторҳои садамавию начотдиҳӣ ҷиҳати рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда

Ҳадамоти садамавию начотдиҳӣ ва сохторҳои садамавию начотдиҳӣ барои рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда дар мавридҳои зерин қалб қарда мешаванд:

-мувофиқи нақшаҳои оид ба пешгирий ва рафъи ҳолатҳои фавқулодда дар иншоот ва ҳудуде, ки ҳадамоти садамавию начотдиҳӣ, сохторҳои садамавию начотдиҳии мазкур ба онҳо хизмат мерасонанд;

-мувофиқи нақшаҳои ҳамқорӣ хангоми рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда дар дигар иншоот ва ҳудуд;

-аз рӯи тартиби муқарраргардида хангоми сар задан ва авҷ гирифтани ҳолатҳои фавқулодда;

-бо қарори шахсони мансабдори мақомоти ҳокимияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, шахсони ҳуқуқӣ, ки роҳбарии ҳадамоти садамавию начотдиҳӣ, сохторҳои садамавию начотдиҳиро ба ўҳда доранд, ё ба ин мутобики қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар асоси дархости мақомоти ҳокимияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ инчунин ташкилотҳое, ки дар ҳудудашон ҳолатҳои фавқулодда ба амал омадаанд ваколатдоранд, ё ки мувофиқи ваколаташон дар асоси дархости роҳбарияти ҳолатҳои фавқулодда, ё ин ки дар мувофиқа бо мақомот ва роҳбарияти зикргардида, рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда муайян шудааст.

Қалб намудани ҳадамоти садамавию начотдиҳии касбӣ ва сохторҳои садамавию начотдиҳии касбӣ барои рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда берун аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар асоси шартномаҳои байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ қарда мешавад.

Моддаи 14. Роҳбарӣ ба корҳои рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда

Роҳбарӣ ба тамоми қувваҳо ва воситаҳои, ки барои рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда ҷалб гардидаанд ва ташкили ҳамкории миёни онҳо аз ҷониби роҳбарони ҳадамоту сохторҳо оид ба рафъи ҳолатҳои фавқулодда ба амал бароварда мешавад.

Роҳбарони ҳадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихие, ки аввалин шуда ба минтақаи ҳолати фавқулодда ҳозир шудаанд, ваколати роҳбарии рафъи ҳолатҳои фавқулоддаро ба ўҳдаи худ мегиранд ва то омадани роҳбарони амалиёт оид ба рафъи ҳолатҳои фавқулодда, ки онҳоро қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон, нақшаҳои пешгирӣ ва рафъи ҳолатҳои фавқулодда муайян намудаанд, ё аз тарафи мақомоти ҳокимияти давлатӣ, роҳбарони ташкилотҳо муқаррар гаштаанд ва онҳо барои рафъи ҳолатҳои фавқулодда ба амаломеда ваколатдоранд, ин вазифаро иҷро менамоянд.

Қарорҳои роҳбарони рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда, барои тамоми шаҳрвандон ва ташкилотҳо, ки дар минтақаи ҳолатҳои фавқулодда ҷойгиранд, ҳатмӣ аст, агар қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳолати дигарро пешбинӣ накарда бошад.

Ҳеҷ кас ҳуқуқ надорад ба фаъолияти роҳбарони рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда дар хусуси роҳбарӣ ба корҳо оид ба рафъи ҳолатҳои фавқулодда даҳолат намояд, ба ғайр аз ҳолатҳои мувофиқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон аз иҷрои вазифа дур намудани онҳо ва ба зиммаи худ гирифтани вазифа ё таъин намудани шахси дигари мансабдор.

Ваколати роҳбарии рафъи ҳолатҳои фавқулодда аз тарафи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, роҳбарияти ташкилотҳо тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

Дар мавридҳои зарурати фавқулодда роҳбарони рафъи ҳолатҳои фавқулодда ҳуқуқ доранд оид ба масъалаҳои зерин мустақилона қарор қабул намоянд:

-дар хусуси гузаронидани чорабиниҳои тахливи (эвакуатсионӣ);

-дар хусуси манъ намудани фаъолияти ташкилотҳо, ки дар минтақаҳои ҳолатҳои фавқулодда ҷойгиранд;

-дар хусуси гузаронидани корҳои садамавию начотдихӣ дар иншоот ва ҳудуди ташкилотҳо, ки дар минтақаҳои ҳолатҳои фавқулодда ҷойгиранд;

-дар хусуси маҳдуд намудани рафтуомади одамон ба минтақаи ҳолати фавқулодда;

-дар хусуси бекор кардани брони захираҳои моддии рафъи ҳолатҳои фавқулоддаи ташкилотҳо, ки дар минтақаҳои ҳолатҳои фавқулодда ҷойгиранд;

-дар хусуси истифода аз воситаҳои алоқа, нақлиёт ва дигар амволи ташкилотҳои дар минтақаҳои ҳолатҳои фавқулодда ҷойгирбуда, тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон;

-дар хусуси ба корҳои оид ба рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда ҷалб намудани сохторҳои ғайриштатӣ ва ҷамъияти садамавию начотдихӣ, инчунин начотдихандагони ба ҳайати сохторҳои мазкур дохилнабуда, дар сурати мавҷуд будани ҳуҷҷате, ки аз аттестатсия барои иҷрои корҳои садамавию начотдихӣ гузаштани онҳоро тасдиқ мекунад;

-дар хусуси ихтиёран ҷалб намудани аҳоли барои иҷрои корҳои таъхирнопазир, инчунин шаҳрвандони алоҳидае, ки начотдиханда нестанд, аммо барои иҷрои корҳои садамавию начотдихӣ розӣ шудаанд;

-дар хусуси андешидани дигар чораҳои зарурие, ки дар рафти авҷи ҳолатҳои фавқулодда ва рафти корҳо ба миён омадаанд.

Роҳбарони рафъи ҳолатҳои фавқулодда вазифадоранд чихати харҷи тезтар огоҳонидани мақомоти дахлдори ҳокимияти давлатӣ, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, роҳбарони ташкилотҳо аз қарорҳои дар ҳолати зарурати фавқулодда қабулкардаи худ тамоми чораҳоро андешанд.

Роҳбарони рафъи ҳолатҳои фавқулодда, роҳбарони ҳадамоти садамавию начотдихӣ, сохторҳои садамавию начотдихӣ барои ба даст овардани маълумоти пурра ва дақиқ дар бораи ҳолатҳои фавқулодда, ки барои ташкили кор чихати рафъи оқибатҳои онҳо заруранд, ҳуқуқ доранд.

Дар ҳолати аз нигоҳи технологӣ ғайриимкон гаштани иҷрои ҳамаи корҳои садамавию начотдихӣ, роҳбарони рафъи ҳолатҳои фавқулодда метавонанд, чихати қисман ва ё пурра манъ намудани корҳои садамавию начотдихӣ қарор қабул намоянд ва оид ба начоти одамони дар минтақаи ҳолатҳои фавқулодда буда чораҳои аввалиндарача андешанд.

Моддаи 15. Ҷаброни хароҷоти ҳадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихӣ чихати рафъи ҳолатҳои фавқулодда

Ҷаброни хароҷоти интиқол ва ҷойгиринамоии ҳадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихие, ки барои иҷрои корҳои рафъи ҳолатҳои фавқулодда ҷалб гардидаанд, таъминоти моддӣ-техникӣ, молиявӣ ва ғайра, онҳо, инчунин барои пардохти музди меҳнати начотдихандагон, кормандони ҳадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихӣ, додани муқофот ба онҳо, додани руҳсатҳои иловагии пардохтшаванда, хизмати тиббӣ ва пардохти маблағ ба начотдихандагони муваққатан ғайри қобили меҳнат, ки ҳангоми иҷрои корҳои мазкур зарар дидаанд, мувофиқи шартнома оид ба хизматрасонии ташкилотҳо ва ё аз воситаҳои барои рафъи ҳолатҳои фавқулодда ҷудокардашуда, анҷом дода мешавад.

Моддаи 16. Мусоидат ба хадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихӣ дар таъбиқи фаъолияти онҳо

Мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва ташкилотҳо вазифадоранд ба хадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихие, ки ба минтақаҳои ҳолати фавқулодда раҳсипоранд, ёрии ҳамачониба расонанд, аз ҷумла онҳоро бо нақлиёт ва воситаҳои моддию техникаи зарурӣ таъмин намоянд.

Нақлиёти таъчилии сохторҳои садамавию начотдихии касбӣ, бояд ранги ороишии намунаи муқарраргашта ва бонгҳои садоӣ ва равшании махсус дошта бошанд.

Ҳангоми ба ҷои иҷрои корҳои рафъи ҳолатҳои фавқулодда рафтани нақлиёти таъчилии сохторҳои садамавию начотдихии касбӣ онҳо ҳуқуқи дар навбати аввал дар фурудгоҳҳо, нуктаҳои фуруши сӯзишворӣ бо маводи сӯзишвории рағғанҳои молидани таъмин шудан, инчунин ҳуқуқи дар навбати аввал гузаронидани корҳои таъмириро дар нуктаҳои хизматрасонии техникӣ ва фурудгоҳҳо, сарфи назар аз шакли моликиятшон, доро мебошанд.

Бо мақсади таъмини омодагии мунтазами хадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихии касбӣ барои иҷрои корҳои рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда, начотдихандагони хадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихии мазкур дар мўҳлате, ки бо роҳбарони хадамот ва сохторҳои номбурда мувофиқа шудааст, ба ҷамъомадҳои харбӣ дар сохторҳои харбию оперативии *Кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудофиаи граждани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон* даъват карда мешаванд (**ҚҶТ аз 5.03.2007 с., № 227**).

Моддаи 17. Ҳамоҳангсозии фаъолияти хадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихӣ

Ҳамоҳангсозии фаъолияти хадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихӣ дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсадҳои зерин анҷом дода мешавад:

- ҷалби фаврии воситаҳои зарурӣ барои рафъи ҳолатҳои фавқулодда;

- таҳияи пешниҳодоти мувофиқашуда ба мақомоти ҳокимияти давлатӣ оид ба тақмили конунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ҳифзи аҳоли ва ҳудуд аз ҳолатҳои фавқулодда, инчунин дар соҳаи ҳифзи иҷтимоии начотдихандагон ва аъзои оилаи онҳо;

- ба таври ягона таҳия кардани заминаи меъёрӣ ва ҳуқуқии фаъолияти хадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихӣ;

- ба роҳ мондани сиёсати ягонаи давлатӣ дар соҳаи истехсоли воситаҳои садамавию начотдихӣ ва дар масъалаҳои таъминоти моддию техникаи хадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихӣ;

- ҳамоҳангсозии ҳамкорӣ миёни хадамоти садамавию начотдихӣ, сохторҳои садамавию начотдихӣ ва қувваҳои дигар ҳангоми иҷрои корҳо оид ба рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда дар минтақаҳои дахлдор;

- ҳалли масъалаҳои омодагисозии начотдихандагон, шахсони мансабдори хадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихие, ки дар иҷрои корҳо оид ба рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда иштирок мекунанд.

Ҳамоҳангсозии фаъолияти хадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихии мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ аз ҷониби мақомоти махсуси давлатӣ, ки ваколатдори соҳаи ҳифзи аҳоли ва ҳудуд аз ҳолатҳои фавқулодда мебошанд, анҷом дода мешавад.

Моддаи 18. Кўчонидан, ба дигар намуди кор гузаронидан ва барҳам додани хадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихӣ

Асоси ба ҷои дигар кўчонидан, ба дигар намуди кори садамавию начотдихӣ гузаронидан ё барҳам додани хадамоти садамавию начотдихии касбӣ ва сохторҳои садамавию начотдихии касбӣ, инчунин барои барҳам додани сохторҳои ғайриштатии садамавию начотдихӣ, ки таъсиси ҳатмии онҳоро конунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст, қатъ гаштани фаъолияти ташкилотҳое, ки аз ҷониби ин хадамот хизмат расонида мешавад ва ё бартараф гардидани хатари сар задани ҳолатҳои фавқулодда, ки ин қувваҳо барои рафъи оқибатҳои онҳо таъин гардидаанд, ба шумор меравад.

Қарор дар хусуси ба ҷои дигар кўчонидан, ба дигар намуди кор гузаронидан ё барҳам додани сохторҳои садамавию начотдихии касбӣ, инчунин қарор дар бораи барҳам додани сохторҳои садамавию начотдихии ғайриштатӣ, ки таъсиси ҳатмии онҳоро конунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст, аз тарафи мақомоте, ки қарори таъсиси онҳоро қабул намудааст, қабул карда мешавад.

Барҳамдихии сохторҳои садамавию начотдихии ҷамъиятӣ бо тартиби муқаррарнамудаи Кодекси граждани Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

Моддаи 19. Маблағгузорӣ ва таъминоти моддии хадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихӣ

Маблағгузорӣ ва таъминоти моддии хадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихӣ аз ҳисоби маблағҳои зерин амалӣ карда мешавад (**ҚҶТ аз 29.12.10 с., № 645**):

- маблағҳои бучети ҷумҳуриявӣ, фондҳо ва дигар маблағҳои бучетии мақомоти маҳаллии ҳокимияти

давлатӣ, инчунин маблағҳои молиявии ташкилотҳое, ки ҳадамоти садамавӣро наҷотдиҳӣ ва сохторҳои садамавӣро наҷотдиҳиро таъсис дода, нигоҳ медоранд;

-маблағҳои молиявӣ, ки аз татбиқи шартномаҳои хизматрасонӣ ба ташкилотҳо ба даст оварда мешаванд;

-аз ҳисоби маблағҳои захиравӣ молиявӣ, ки мувофиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон барои рафъи ҳолатҳои фавқулодда ҷудо карда мешаванд;

-фондҳои ҷамъиятӣ, ки аз ҳисоби ҳаққи аззоғӣ ва хайрияҳои ихтиёрии шаҳрвандон ва ташкилотҳо барои ғимоя ва наҷоти одамон, расонидани ёрӣ ба онҳо дар ҳолатҳои фавқулодда ташкил гардидаанд;

-манбаъҳои дигар, ки ба қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳолиф нестанд.

Тартиби таъминоти моддии ҳадамоти ҳарбикунонидашудаи наҷотдиҳӣ-қўҳии ҷумҳуриявии Қумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудофиаи гражданин назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад (ҚҚТ аз 29.12.10 с., № 645; аз 02.01.2019 с., № 1566).

Боби 3. Наҷотдиҳандагон ва вазъи ҳуқуқии онҳо

Моддаи 20. Наҷотдиҳандагон

Шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон баъди гузаштан аз муоинаи тиббӣ, иҷрои меъёрҳои омодагии ҷисмонӣ, таълим аз рӯи барномаи омодаасозии наҷотдиҳандагон ва аттестатсия аз рӯи иҷрои корҳои садамавӣро наҷотдиҳӣ, ба мақоми наҷотдиҳанда соҳиб мегарданд.

Ҳангоми қабули қарор аз тарафи мақомоти аттестатсионӣ дар бораи додани мақоми наҷотдиҳанда ба шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз рӯи намунаи муқарраршуда шаҳодатнома, дафтарчаи наҷотдиҳанда, нишонҳои махсус (жетон), ки дар он ному насаб, гурӯҳи хун ва рақами қайди наҷотдиҳанда сабт шудааст, дода мешавад.

Дафтарчаи наҷотдиҳанда барои ба қайд гирифтани иштироки наҷотдиҳанда дар корҳои рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда таъин гардидааст. Низомномаи дафтарчаи наҷотдиҳандаро мақомоти давлатӣ ба ин масъала ваколатдор тасдиқ мекунад.

Шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ба синни 20 солагӣ расидаанд, метавонанд наҷотдиҳанда шаванд.

Наҷотдиҳандагоне, ки аз аттестатсия нагузаштаанд, мақоми наҷотдиҳандаро аз даст медиҳанд.

Моддаи 21. Ҳуқуқҳои наҷотдиҳандагон

Наҷотдиҳандагоне, ки ба корҳои рафъи ҳолатҳои фавқулодда ҷалб гардидаанд, ҳуқуқ доранд ҳангоми рафтани ба ҷои иҷрои корҳои зикргашта ба ҳама наваъҳои нақлиёт бенавбат чипта харанд.

Ҳангоми иҷрои корҳои рафъи ҳолатҳои фавқулодда, наҷотдиҳандагон ҳуқуқҳои зеринро доранд:

-доштани маълумоти пурра ва дақиқе, ки барои иҷрои вазифаҳои заруранд;

-бемамониат гузаштан ба ҳудуд ва иншооти истеҳсолии ташкилотҳо, биноҳои истиқоматӣ барои иҷрои корҳо оид ба рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда;

-талаб намудани риояи чораҳои амниятии муқарраршуда аз ҳамаи шахсони дар минтақаҳои ҳолатҳои фавқулодда ҷойгирбуда;

-доштани либосу анҷом ва таҷҳизоти мувофиқи технологияи иҷрои корҳои садамавӣро наҷотдиҳӣ;

-тибқи тартиби муқарраркардаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон барои наҷоти одамон ва дар ҳолатҳои зарурати фавқулодда истифода бурдани воситаҳои алоқа, нақлиёт, амвол ва дигар воситаҳои моддии ташкилотҳое, ки дар минтақаҳои ҳолатҳои фавқулодда ҷойгиранд.

Наҷотдиҳандагони ҳадамоти садамавӣро наҷотдиҳии касбӣ ва сохторҳои садамавӣро наҷотдиҳии касбӣ, ки дар ҷараёни иҷрои вазифаҳои тибқи шартномаи (қарордоди) меҳнатӣ муқарраргашта, инчунин дигар наҷотдиҳандагоне, ки ҳангоми иҷрои корҳо оид ба рафъи ҳолатҳои фавқулодда осеб дидаанд, мувофиқи тартиби муқарраркардаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар муассиса ва марказҳои барқароркунии саломатӣ барои табобати тиббӣ ва психологӣ ройгон ҳуқуқ доранд.

Наҷотдиҳандагон мувофиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба нафақаи имтиёзнок ҳуқуқ доранд.

Моддаи 22. Кафолати ғайриҷамъияти наҷотдиҳандагон

Дар ҷараёни иҷрои корҳо оид ба рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда, наҷотдиҳандагон танҳо ба роҳбарони ҳадамоти садамавӣро наҷотдиҳӣ ва сохторҳои садамавӣро наҷотдиҳие, ки дар ҳаёти он мебошанд, итоат менамоянд.

Ҳеч кас ҳуқуқ надорад наҷотдиҳандагонро ба иҷрои вазифаҳо ва корҳое, ки шартномаи (қарордоди) меҳнатӣ муқаррар накардааст, маҷбур намояд.

Моддаи 23. Ёздадорҳои наҷотдиҳандагон

Наҷотдиҳандагон ёздадоранд:

-ба иҷрои корҳо оид ба рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда омода бошанд, омодагии ҷисмонӣ, махсус, тиббӣ ва рӯҳии ҳудро тақмил диҳанд;

-малакаву маҳораташонро ҳангоми фаъолият дар ҳайати сохторҳои садамавию начотдихӣ тақмил диҳанд;

-технологияи иҷрои корҳои садамавию начотдихиро бечунучаро риоя намоянд;

-фаъолона зарардидагонро ҷустуҷӯ намоянд, чиҳати начот додани онҳо чораҳои зарурӣ андешанд, ба онҳо кӯмаки аввалияи тиббӣ ва дигар намудҳои ёриро расонанд;

-дар вақти гузаронидани корҳои рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда фармони сардорони ҳадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихие, ки начотдихандагон ба ҳайати онҳо дохил мешаванд, бечунучаро иҷро намоянд;

-бо мақсади роҳ надодан ба зуҳури ҳолатҳои фавқулодда ба шахрвандон қоидаҳои беҳатарии рафтор ва тарзи амалиётро ҳангоми ба вуқӯъ омадани онҳо фаҳмонанд.

Ўҳдадорҳои начотдихандагони ҳадамоти садамавию начотдихии касбӣ ва сохторҳои садамавию начотдихии касбӣ дар оинномаҳо ва дастурнамалҳои дахлдор муайян мегарданд ва қисми таркибии шартномаи (қарордоди) меҳнатӣ ба ҳисоб мераванд.

Моддаи 24. Тартиби кор (хизмат) ва истироҳати начотдихандагон

Тартиби кори (хизмати) начотдихандагони ҳадамоти садамавию начотдихии касбӣ ва сохторҳои садамавию начотдихии касбӣ тибқи қоидаҳои низоми қорӣ дохилӣ, қадвали навбатдорӣ, қадвали дарсӣ ё чорабиниҳои дигар оид ба омодагии махсус муайян карда мешавад.

Тартиби баҳисобгирии иштироки начотдихандагон дар корҳои рафъи ҳолатҳои фавқулодда дар асоси дафтарчаи начотдиханда анҷом дода мешавад.

Ҳангоми иҷрои корҳои рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда, тартиби кор ва давомнокии рӯзи қорӣ начотдихандагон мумкин тағйир ёбад. Дар чунин маврид рӯзи қорӣ аз тарафи роҳбарони амалиётҳои рафъи ҳолатҳои фавқулодда, бо назардошти хусусияти ҳолатҳои фавқулодда, шароити иҷрои қорӣ оид ба рафъи онҳо ва бо тавсияи духтурон муқаррар карда мешавад.

Моддаи 25. Пардохти музди меҳнати начотдихандагон

Манбаи музди меҳнати начотдихандагони ҳадамот ва сохторҳои касбии садамавию начотдихӣ муқаррар карда мешаванд:

- барои ҳадамот ва сохторҳои касбии садамавию начотдихӣ, ки ба сохтори *Кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудофиаи граждани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон*, вазоратҳо ва муассисаҳои дигари ҷумҳуриявӣ, мансубанд аз ҳисоби маблағҳои бучетии аз тарафи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон таъиншуда (**ҚЧТ аз 5.03.2007 с., № 227**);

- барои ҳадамотҳо ва сохторҳои садамавию начотдихии муассиса ва ташкилотҳо аз ҳисоби маъмурияти ин муассиса ва ташкилотҳо;

- барои *ҳадамоти ҳарбикунонидашудаи начотдихӣ-қўҳии ҷумҳуриявӣ*, ки дар асоси шартнома фаъолият менамоянд, аз ҳисоби маблағҳои, ки дар асоси шартнома ворид мегарданд (**ҚЧТ аз 29.12.10 с., № 645**; аз **02.01.2019 с., № 1566**).

Моддаи 26. Ҳуқуқ ба манзил

Ба начотдихандагони ҳадамоти садамавию начотдихии касбӣ ва сохторҳои начотдихии касбии мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, вазоратҳо кумитаҳои давлатӣ ва муассисаҳо ва инчунин аъзои оилашон, ки ҳамроҳи онҳо зиндагӣ мекунанд, манзили истиқоматӣ аз рӯи тартиб ва меъёрҳои, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст, дода мешавад.

Барои беҳтар кардани шароити манзилӣ ва бо манзил таъмин намудани начотдихандагони мўҳтоҷ, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, муассиса ва ташкилотҳо, дар сурати доштани имкониятҳои молиявии мувофиқ, метавонанд дар асоси тартиботи дар қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муқарраркардашуда утокҳои манзилӣ харанд, ё ин ки хонаҳои истиқоматӣ созанд.

Оилаҳои начотдихандагони ҳадамоти садамавию начотдихии касбӣ ва сохторҳои садамавию начотдихии касбие, ки ҳангоми иҷрои вазифаҳои хизматӣ вафот кардаанд, инчунин оилаҳои начотдихандагоне, ки барои иҷрои қорӣ оид ба рафъи ҳолатҳои фавқулодда қалб гардида, ҳангоми иҷрои қорӣ мазкур ҳалок гаштаанд (вафот кардаанд), ба гирифтани манзил (беҳтар кардани шароити манзилӣ) эҳтиёҷ доранд, ҳуқуқи гирифтани он (беҳтар кардани шароити манзилӣ)-ро нигоҳ медоранд. Манзили истиқоматӣ ба оилаҳои мазкур дар навбати аввал дода мешавад.

Начотдихандагони ҳадамоти садамавию начотдихӣ ва сохторҳои садамавию начотдихии касбӣ барои дар навбати аввал ба хонахоёшон гузаронидани хати телефон ҳуқуқ доранд.

Моддаи 27. Кафолатҳои суғуртавии начотдихандагон

Ҳаёт ва саломатии начотдихандагон бояд ба таври ҳатмӣ суғурта карда шавад. Тартибу шартҳои суғуртаи ҳаёт ва саломатии начотдихандагон аз қониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

Моддаи 28. Ҳифзи иҷтимоии аъзои оилаи начотдихандагон

Аъзои оилаи начотдихандагони ҳадамоти садамавию начотдихии касбӣ ва сохторҳои садамавию

начотдиҳии касбӣ, ки ҳангоми иҷрои ўҳдадориҳои бар зиммаи онҳо мувофиқи шартномаи (қарордоди) меҳнатӣ гузошташуда вафот кардаанд, инчунин аъзои оилаҳои дигар начотдиҳандагон, ки дар давраи иштирок дар гузаронидани корҳои рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда вафот кардаанд, дар тўли як сол ҳуқуқи имтиёзҳоеро, ки онҳо чун аъзои оила мувофиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода мекунанд, нигоҳ медоранд.

Таъмини нафақаи аъзои оилаҳои начотдиҳандагон дар ҳолати аз даст додани сарпараст мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода мешавад.

Моддаи 29. Шаҳрвандоне, ки начотдиҳанда набуда, чиҳати иҷрои корҳо ба рафъи оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда ҷалб карда мешаванд

Дар ҳолатҳои ниҳоят зарурӣ шаҳрвандони алоҳидае, ки начотдиҳанда нестанд, метавонанд бо хоҳиши худӣ онҳо ба иҷрои корҳои садамавӣ начотдиҳӣ ҷалб карда шаванд.

Қарор дар бораи ба иҷрои корҳои начотдиҳӣ садамавӣ ҷалб намудани шаҳрвандоне, ки начотдиҳанда нестанд, аз тарафи роҳбарони мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, роҳбарони ташкилотҳо, роҳбарони рафъи ҳолатҳои фавқулодда қабул карда мешавад.

Боби 4. Муқаррароти хотимавӣ

Моддаи 30. Ҷавобгарӣ барои вайрон кардани Қонуни мазкур

Шахсоне, ки дар вайрон кардани Қонуни мазкур гунаҳгор доништа мешаванд, мувофиқи қонунгузориҳои амалкунандаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 31. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти

Ҷумҳурии Тоҷикистон

Э. Раҳмонов

ш. Душанбе

1 марти соли 2005

№ 83